

Fylkesmannen i Trøndelag
Trööndelagen fylhkenålma

Fagdag kriseteam

Rettslige rammer

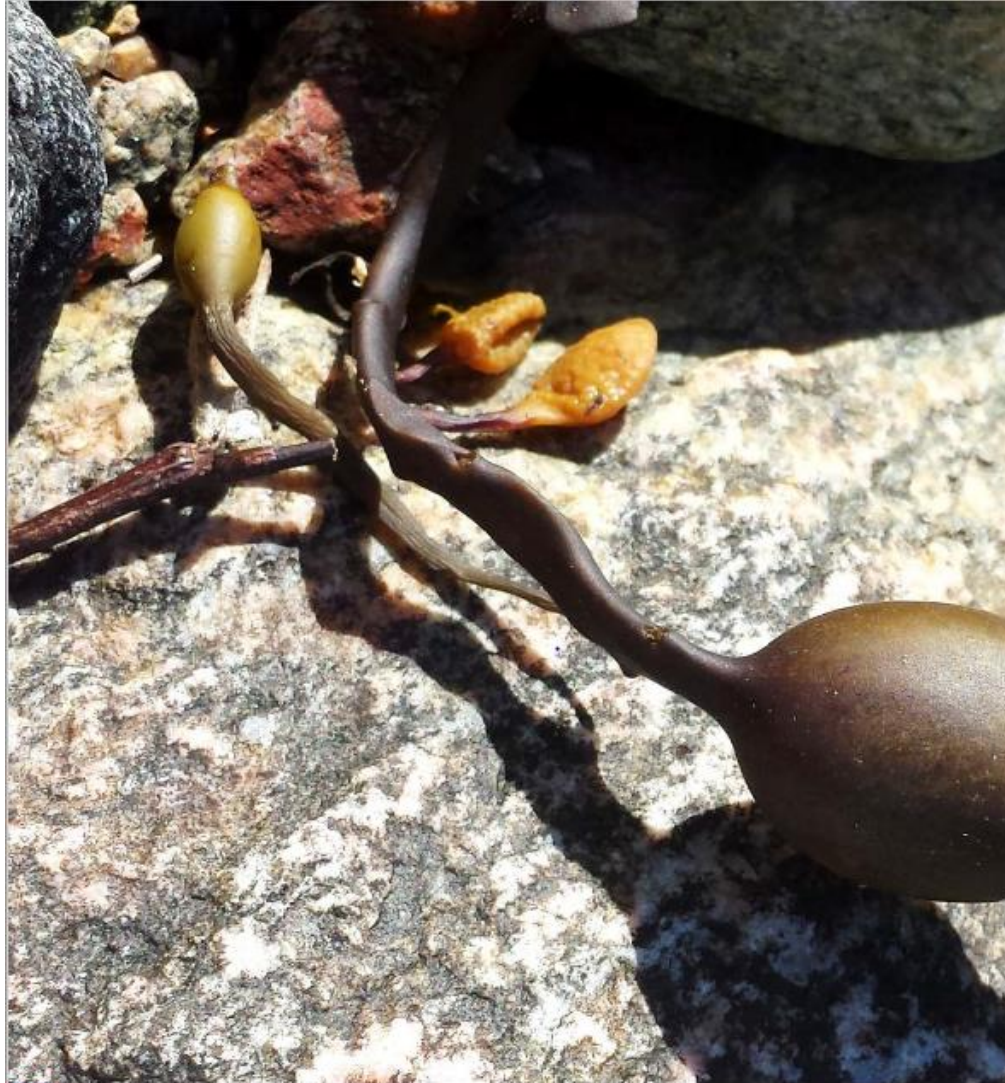
Fylkesmannen i Trøndelag

v/Fylkeslege Jan Vaage

Ass.fylkeslege Kristine Asmervik

Tema

- ▶ Kommunens plikter og ansvar
- ▶ Krav til helsepersonell som yter helse- og omsorgstjenester
- ▶ Taushetsplikt og opplysningsplikt
- ▶ Dokumentasjon

 HelseDirektoratet

Veileder

Mestring, samhörighet og håp

Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer

IS-2428

Kommunens plikter og ansvar

Helse- og omsorgstjenesteloven

► §1-1. Lovens formål

Lovens formål er særlig å (ikke alle er opplistet):

1. Forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne
4. Sikre tjenestetilbudets kvalitet og et likeverdig tjenestetilbud
5. Sikre samhandling og at tjenestetilbudet er tilpasset den enkeltes behov
6. Sikre at tjenestetilbudet tilrettelegges med respekt for den enkeltes integritet og verdighet

Helse- og omsorgstjenesteloven

- ▶ **§3-1. Kommunens overordnede ansvar for helse- og omsorgstjenester**
 - Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.
 - Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer og nedsatt funksjonsevne
 - Kommunens ansvar etter første ledd innebærer plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten , slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift

Helse- og omsorgstjenesteloven

► § 4-1. Forsvarlighet

Helse- og omsorgstjenester som tilbys etter loven her skal være forsvarlige. Kommunen skal tilrettelegge tjenestene slik at:

- a. Den enkelte pasient eller bruker gis et helhetlig og koordinert helse- og omsorgstjenestetilbud
- b. Den enkelte pasient eller bruker gis et verdig tjenestetilbud
- c. Helse- og omsorgstjenesten og personell blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter
- d. Tilstrekkelig fagkompetanse sikres i tjenestene

Litt oppsummering

- ▶ HOL pålegger kommunen å sørge for et helhetlig og samordnet hjelpetilbud til personer i sin kommune
- ▶ En integrert del av dette ansvaret er å yte et koordinert tilbud av kommunale tjenester og psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer
- ▶ Tydelig forankring er viktig
- ▶ Samarbeid mellom ulike kommunale tjenester og andre tjenester står sentralt

Kommunens ansvar for psykososiale tiltak

- ▶ Utleides av HOL § 1-1, § 3-1 og § 4-1
 - Kommunen skal sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester
 - Psykososiale tiltak er en integrert del av ansvaret for å tilby tjenester etter loven
 - Kommunen må sørge for et helhetlig og tilrettelagt tilbud av psykososiale tiltak, som en del av nødvendige og forsvarlige tjenester.

Særlig om akuttfasen

- ▶ Kommunen skal yte forsvarlig døgntkontinuerlig hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner
- ▶ Retten til øyeblikkelig hjelp gjelder også øyeblikkelige omsorgsbehov som oppstår akutt

Særlig om oppfølgingsfasen

- ▶ Kommunen må sørge for at den enkelte får dekket sine helhetlige behov for nødvendige helse- og omsorgstjenester på både kort og lang sikt.
- ▶ Hjelpebehovet må vurderes individuelt
- ▶ Obs. pårørende og nærstående rett til nødvendig helsehjelp
- ▶ Kommunen skal legge til rette for prosesser som forebygger sykdom og styrker mestringsevnen, egenomsorg, funksjonsevne og tilpasning i lokalsamfunnet.
- ▶ Obs. individuell plan

Beredskapsplan

► § 5-2. Beredskapsarbeid

- Kommunen plikter å utarbeide en beredskapsplan for sin helse- og omsorgstjeneste i samsvar med helseberedskapsloven. Planen skal samordnes med kommunens øvrige beredskapsplaner.
- Beredskapsplanen skal dekke alle deler av kommunens helse- og omsorgstjenester, herunder psykososial oppfølging

Krav til helsepersonellet

Krav til helsepersonell som yter helse- og omsorgstjenester

- ▶ Helsepersonell og annet personell som yter tjenester i medhold av helse- og omsorgstjenesteloven (Hol §2-1) , er forpliktet til å følge reglene i helsepersonelloven.
- ▶ Gjelder også personell uten autorisasjon eller lisens som yter helsehjelp i helse- og omsorgstjenesten, f.eks. en prest ansatt i eller leid inn av kommunal helse- og omsorgstjeneste.
- ▶ Arbeider presten i kriseteamet basert på avtale mellom virksomhetene (kirke og kommunale helse- og omsorgstjeneste) og ikke er ansatt/engasjert eller har fått delegerte oppgaver av kommunal helse- og omsorgstjeneste vil vedkommende ikke være omfattet av reglene i helsepersonelloven (Hpl), da han/hun ikke yter helse- og omsorgshjelp etter Hol.

Krav til helsepersonell som yter helse- og omsorgstjenester

- ▶ Plikt til å yte faglig forsvarlige tjenester er både et personlig ansvar, et ledelsesansvar og et virksomhetsansvar.
- ▶ Plikt til omsorgsfull hjelp (Hpl §4) innebærer å gi hjelp på en måte som yter personen omtanke og respekt, og som ikke krenker vedkommendes personlige integritet.
- ▶ Helse- og omsorgspersonell kan overlate bestemte oppgaver til annet personell/utpeke medhjelpere dersom det er forsvarlig ut i fra oppgavens art, personellets kvalifikasjon og den oppfølging som gis.

Taushetsplikt og opplysningsplikt

Taushetsplikt og opplysningsplikt

- ▶ Ansatte i den offentlige helse- og omsorgstjenesten har forvaltningsmessig/tjenestebasert taushetsplikt (FvI §13) og taushetsplikt etter helsepersonelloven når de yter helsehjelp eller omsorgstjenester. (Hpl § 21, kapittel 5)
- ▶ Forbudt å lese, søke etter eller på annen måte tilegne seg, bruke eller besitte opplysninger om personlige forhold uten at det er begrunnet i helsehjelp til pasienten, administrasjon av slik hjelp eller har særskilt hjemmel i lov eller forskrift.
- ▶ Opplysninger kan også gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å yte forsvarlig helsehjelp til pasienten, med mindre pasienten motsetter seg det.
- ▶ Helse- og omsorgspersonell skal ikke utlevere mer informasjon enn det som er nødvendig, og dette må skje innenfor den rammen som ble definert da samtykket ble gitt

Taushetsplikt og opplysningsplikt

Opplysningsplikt til:

► **Nødeter**

Helsepersonell skal varsle politi og brannvesen dersom dette er nødvendig for å avverge alvorlig skade på person eller eiendom. (Hpl §31)

► **Kommunale helse- og omsorgstjeneste**

Den som yter helsehjelp, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og skal av eget tiltak gi den kommunale helse- og omsorgstjenesten opplysninger om slike forhold etter å ha innhentet samtykke fra pasienten, eller så langt opplysningene ellers kan gis uten hinder av taushetsplikt etter [§ 21](#) (Hpl 32)

► **Barnevernstjenesten**

Helse- og omsorgspersonell har opplysningsplikt til barneverntjenesten ved mistanke om mishandling, andre former for alvorlig omsorgssvikt eller når barn har vist vedvarende og alvorlige atferdsvansker. (Hpl 33)

Dokumentasjon av helsehjelp

Hvorfor skal vi dokumentere?

- ▶ Gir vi helsehjelp er vi pålagt i helsepersonelloven å dokumentere helsehjelpen
- ▶ Men plikten handler først og fremst om at opplysningene vi skriver ned kan være av verdi for senere oppfølging av enkeltpersoner

Lov om helsepersonell kapittel 8

► § 39. *Plikt til å føre journal*

- Den som yter helsehjelp, skal nedtegne eller registrere opplysninger som nevnt i § 40 i en journal for den enkelte pasient.
- Plikten til å føre journal gjelder ikke for samarbeidende helsepersonell som gir hjelp etter instruksjon eller rettledning fra annet helsepersonell.

► § 40. *Krav til journalens innhold*

- Journalen skal føres i samsvar med god yrkesskikk og skal inneholde relevante og nødvendige opplysninger om pasienten og helsehjelpen, samt de opplysninger som er nødvendige for å oppfylle meldeplikt eller opplysningsplikt fastsatt i lov eller i medhold av lov. Journalen skal være lett å forstå for annet kvalifisert helsepersonell.

Når gjelder helsepersonelloven?

► § 3 Definisjoner

- Med helsepersonell menes i denne loven:
 1. personell med autorisasjon etter § 48 a eller lisens etter § 49,
 2. personell i helse- og omsorgstjenesten eller i apotek som utfører handlinger som nevnt i tredje ledd,
 3. elever og studenter som i forbindelse med helsefaglig opplæring utfører handlinger som nevnt i tredje ledd
- Tredje ledd: Med helsehjelp menes enhver handling som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål og som utføres av helsepersonell.

Når skal vi ikke skrive journal?

► **Dokumentasjon av helse- og omsorgstjenester som ikke er helsehjelp**

Journalføringsplikten gjelder ikke for tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven som ikke anses som helsehjelp.

Samtidig er kommunen pålagt plikter som forutsetter at tjenesteytelsen til en viss grad dokumenteres (Hol §§ 4-1, 4-2, 3-1 tredje ledd, kvalitetsforskriften, god forvaltningsskikk.)

► **Dokumentasjon av kriseteamets virksomhet**

Ledelsesansvar, eks.møter, øvelser etc. (Arkivloven §6)

Logg for hendelser, obs! detaljeringsnivå om involverte

Hva skal dokumenteres?

- ▶ Dokumentasjonen bør blant annet inneholde bakgrunnen for henvendelsen og en vurdering av den totale situasjonen for den rammede.
- ▶ Det kan innbefatte reaksjoner og psykisk status ved konsultasjon, tilgang på nettverksstøtte og behov for videre oppfølging.
- ▶ Det er viktig at observasjoner om psykiske reaksjoner inngår i journalnotatet ved undersøkelse i akuttfasen og ved behandling i etterkant av ulykker, med henblikk på senere vurdering og diagnostisering av potensielle psykiske ettervirkninger i behandlings- og erstatningsøyemed.
- ▶ Det skal dokumenteres om det er gitt råd og informasjon til pasient og pårørende, og hovedinnholdet i denne informasjonen.

Hva skal dokumenteres

- ▶ Det skal føres i pasientens journal om vedkommende har barn, og hvilket arbeid som gjøres i den forbindelse.
- ▶ Hvis rammede har mindreårige barn, gjelder særlige regler om helsepersonells plikt til å bidra til å ivareta barnas behov.
- ▶ Hvis pårørende selv mottar helsehjelp, skal opplysningene føres i separat pasientjournal for den pårørende.
- ▶ Som hovedregel skal det ikke dokumenteres opplysninger om andre personer i en pasients journal, med mindre dette er informasjon som har betydning for helsehjelpen til pasienten.
- ▶ Se også Forskrift om pasientjournal

Hvor skal det dokumenteres?

- ▶ Helseopplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner, skal ikke dokumenteres annet sted enn i pasientjournalen
- ▶ Kommunen må sørge for at den har et forsvarlig journalsystem for helsehjelp som ytes i kriseteamet.
- ▶ Kommunen vil være databehandlingsansvarlig, og må blant annet sørge for at journalopplysningene ikke er tilgjengelige for andre enn personell som har tjenstlig behov

Tilgjengelighet til helseopplysningene

- Kommunen avgjør på hvilken måte opplysninger fra kriseteamets pasientjournal skal gjøres tilgjengelige for andre når dette er nødvendig for å yte, administrere eller kvalitetssikre helsehjelp til den enkelte, som for eksempel fastlege